

2016 Yılı Bitlis Seyahatimin İzlenimleri

Her yıl amcamoğullarıyla beraber haziran ayında yaptığımız Bitlis seyahatimizi ramazanın haziran ayına gelmesi nedeniyle mayıs ayına aldık. Memleketimizi gezip görmeye, özlem gidermeye, babalarımızdan kalan şehrin merkezindeki Zülfikarlar İş Hanıyla ilgilenmeye gitmemiz de, vesile olmakta. 80 yıl önce yapılan bu tarihi binanın yapılış öyküsünü de sizlerle paylaşmak isterim. İstanbul -Bitlis arasında ticaretle iştigal eden babam ve amcalarım 1930 yılında kara yoluyla Bitlis-Muş-Erzurum-Bayburt -Trabzon oradan da, deniz yoluyla İstanbul'a götürdükleri koyun sürülerini İstanbul'un Sütlüce mevkiinde birkaç gün barındırdıktan sonra satarlar.O sırada Elazığ'lıların elinde bulunan Hürriyet Otelini(şimdi Mahmutpaşa da Hürriyet İşhannın olduğu yerdeydi) satın alarak işletmeciliğini yapmaya karar verip ve hatta bunun için kaparo bile verirler. Fakat daha sonra yatırımlarını Bitlis 'e yapmanın daha uygun olacağını düşünüp, bu işten vazgeçerler ve memleketlerine dönerek, Zülfikarlar İş Han'ını yapmaya başlarlar Şehrin merkezinde, biri Kömüs Mahallesi, diğeri de, Başhan tarafından gelen, iki dere arasında kalan 900 metre karelik sert kayalık arazi , dinamit kullanılarak düzeltilerek temel atılır ve de yontma taşlarla bina inşa edilir.O günden beride şehrimize hizmet vermeye ve de bizlerin de birbirimiz ve memleketimizle olan bağımızın perçinlemesini sağlamaya devam etmektedir.

Bu kısa açıklamadan sonra gelelim seyahatimize. Uçağımız Muş hava alanına yaklaştığında her sene olduğu gibi yine heyecanlandım.Memleketimin baharını görmek tanıdıklarla sohbet etmek için sabırsızlanıyordum

Bitlis il hududuna girer girmez Kotni beldesi sağda görünürdü .Ardından içinden geçtiğimiz modern binalarıyla Norşin İlçesi ve sonra Aşağı ve Yukarı Morg köyleri, sol tarafta morg meşe ormanını -bir zamanlar güvenlik sebep gösterilip ormanın kesilmesi ve ağaçların da bir daha çıkmaması için kökünden sökülüp köylüler tarafından yakılması olayını hatırlamam beni üzüntüye boğdu - sol tarafımızda da Boryan köyü - bizim çocukluğumuzda oradan Bitlise kağı arabalarıyla meşe odunu gelirdi-daha sonrada sağ tarafta da Tahtalı ve Niç köylerini iuzaktan seyredip yürekten selam ve sevgilerimi göndererek geçtik.

. Nihayet Bitlis-Muş-Tatvan kavşağındaki Hahref köyü ve şimdi Bitlis'in birer mahallesi olan Papşen Por ve Kamah köyleri ve nihayet Bitlis'e vasil olduk..

Bahar ilimize gelmişti, etraf yeşermiş dereler coşmuş tabiat canlıydı Şehrin içine girdiğimizde tabiatın aksine şehir beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattı .Canlı hareketli neşeli insanlar gitmiş, onların yerine donuk, suskun adeta robot insanlar gelmişti. Şehir ruhunu kaybetmiş gibiydi.Hani üzerine ölü toprağı serpilmiş derler ya öyle bir hal vardı Birbirlerinin küçük kusurlarını yakalayıp ondan eğlence çıkararak esprili dinamik şen insanlar yok olmuştu i

Bu ara göze çarpan iyi bir görünüm varsa o da Eren Üniversitesi'nde ki inşaat çalışmalarının devam etmesiydi.. Fakat üniversitenin bazı fakültelerinin şehrin batı çıkışına yapılmamasının burukluluğunu Bitlis'liler hala yaşıyorlardı.

Bitlis- Muş- Tatvan yol kavşağında yapılmakta olan 'BİTLİSTATVAN' Devlet Hastane binasının inşaatı, halen devam etmekte idi.Bina inşaatı zamanında bitirilmediği gibi - bir inşaat mühendisi olarak baktığımda- bazı hatalar da göze çarpmakta.Örneğin: binanın dış cephe kaplamasının sıva ile geçirilmiş olması gibi.Rahova gibi kışı çok sert geçen bir bölge için bu uygulamaları uygun olmadığı görüşümdedir. Benzer bir hastane inşaatını 2015'te Urfa'ya yaptığım bir gezide görmüştüm. Dış cephe kaplaması sıva değil taş kaplamaydı .Burada da aynı şeyin yapılmasını bekledim.

Bitlis'te Dideban Otelinde kaldığım müddet zarfında her yıl olduğu gibi bu yılda çevreyi gezmeyi ihmal etmedim.İlk olarak Mutki İlçesine seyahatim oldu.Bu sefer Hılolink,Samo,ve Karabo köylerine gittim.Ailemle eskiye dayanan akrabalığımız olan Samo'da ki yakınlarımıza misafir oldum Hılolink köylüleri eskiden Bitlis'e odun kömürü üretilip satarlardı.Daha sonra Tap, yani Hoyit beldesine gittim.Bu arada Tap köyüyle ilgili edindiğim tarihi bir bilgiyi de sizlerle paylaşmak isterim.Yirmidört Roşkanlı aşireti, dış güçlere karşı dayanışma ve güçlerini birleştirme amaçlı, Tap yöresinde bir günlüğüne biraraya gelerek"aşiretlerkonfederasyonunu" oluştururlar. Profesyonelce bir yaklaşımla da başlarına Ahlat'ta yaşayan Sasani kökenli Kisra soyundan Şerefhanogullarını seçerler.

Müteakiben hiç gitmediğim Ohin şeyhlerinin meskun olduğu köye uğradım Burada da inşaat halinde birçok bina vardı . Edindiğim bilgilere göre eski medrese binalarını yenileme düşünceleri varmış. Yapılan bu yeni binalar eski medrese geleneğinden esinlenip birer eğitim kurumları haline getirilecekmiş.Bunu da kendi mecrasında akan bir dere gibi düşünüyorum.

ikinci gezimi de Diyarbakır istikametinde ki dede baba diyarı çok sevdiğim Duhan Dere istikametime yaptım.Haliyle Avavakfeye gittik. Eskiden yani 1950'ler de Avavakfe denince akla Horozun keklikli pilavı gelirdi.Şimdi ise gene Horozun yakınlarının işlettiği modern Avavakfe Tesislerinde Enver in Avavakfe güveci gündemde Bu arada Bitlis'i gezip görmeye gidenlere naçizane bir tavsiyem avşor ve büryan yedikten sora birazda çevreyi gezip görme ve tanınmaları olacaktır. Bitlis'in kazalarının hepsinin birbirinden farklı güzellikleri vardır Ahlat Adilcevaz Tatvan gibi sahil ilçelerimizin yanında Hizan ve Mutki 'yi de ihmal etmemelerini dilerim.

Botan'dan geldiklerini söyleyen bazı Bitlis'li kardeşlerime de şöyle bir tavsiyede bulunabilirim. Pervari(Hasher) Botan'ın merkezi sayılır. Hizan- Pervari yolu kısaldı ve gidiş geliş çok kolaylaştı.

Hizan ve Uçum'dan sonra Bitlis'in son köyü olan Hacimehemme ve ardından da Siirt'in bir beldesi olan Bedar ve de Pervari gelmekte.Bu hat üzerinden Botan mıntıkası kolaylıkla ziyaret edilebilir.

Kotum- Pervari yolunuda anlatmadan geçmek istemiyorum.Ben Van Karayollarında 1966 yılında göreve başladığımda Kotum-Pervari yolu programa alınalı iki yıl oluyordu. Ancak bu yola çok az tahsisat ayrılırdı. Bu gibi sebeplerle 1964 yılında yapımına başlanan yol elliiki yıllık uzun bir zamandan sonra Bedar'da ki Çatak suyu üzerindeki köprünün bitimiyle nihayet 2016 yılında tamamlanmış olacak. Yapımını çok arzu ettiğim bu yolun bitimini elliiki yıl sonra olsa bile görmek beni son derece mutlu etti. Bitlis'li hemşerilerime önereceğim bir istikamette Hizan üzerinden Van'ın bir ilçesi olan Müküs(bahçesaray) ve orada ki , büyük ozan, Fakı Teyran'ın mezarının, ziyaret edilmesidir.

Gene. Mutk i İlçe'sinin Hoyit bucağı ve çevresinde ki önemli köylerden olan Parsink ve son köy Mehbuban'a kadar gidebilirsiniz. Aynı şekilde Meydan bucağı ve hemen bitişiğinde Zaro Ağa'nın(dünyanın en uzun ömürlü insanlarından biri olarak bilinir)Güney Amerika'da ki Peru'nun Maçu piçu'yu andıran ve doğduğu köy olan kayalık haşın manzaralı, Mermend köyü de gidilecek yerlerden biridir. Ayrıca Mutki'nin Kolanis bucağı tarafında ki son köyleri Bubanlıların meskun olduğu Kerho ,Si lind,Torğ, Hersan (Bitlis'in bir mahallesine de ismini vermiştir) köyelerine, Diyarbakır yolu istikametinde, Veysel Karani üzerinden çok kısa yoldan gidilebilir.Tabii ki bu arada Veysel Karani Hazretlerini de ziyaret etme şansınız da olacaktır.

Kendilerini Bubanlı kabul eden Hersanlılar, Kilerler, Kilerciler gibi ailelerin gidip bu köyleri ziyaret etmelerini öneririm.

Bütün bunların yanında bu yıl ki seyahatim, çıkan son olaylar nedeni ile, benim için hiç te iç açıcı olmadı.Bu durum 75 yaşında ki bir Bitlisli olarak beni derinden üzdü.Ancak rahmetli üstad Çetin Altan'ın deyişiyle enseyi karartmayalım.Nitekim ,ben çocukken , Selahattin İnan Bey'in ezici bir çoğunlukla kazandığı 65 yıl önce ki 1950 seçimlerini, çok iyi hatırlıyorum.Çünkü seçim çalışmaları bizim evden yapılıyordu. O günden bu güne 65 yıl nasıl geçmişse bu günler de gelip geçer Bu vatan, bu topraklar, hepimizin.Son tavsiyem de, yeter ki , dede baba diyarını, unutmayın, ziyaret edin ve de enseyi karartmayın.

T. Cahit Zülfikar

İnř. Yük. Müh.